

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Данила Галицького

Факультет післядипломної освіти

Кафедра хірургії, пластичної хірургії та ендоскопії

ЗАТВЕРДЖУЮ
в.о. першого проректора з
науково-педагогічної роботи,
доц. Солонинко І.І.
«04» 07 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
первинної спеціалізації (інтернатури) випускників вищих
медичних навчальних закладів освіти III-IV рівнів акредитації
з фаху «Хірургія»

Кількість навчальних годин: лекції – 80, семінарські заняття – 392,
практичні заняття – 846, самостійна робота – 270,
додаткові програми – 32.
Разом – 1620 годин.
Кредити ECTS – 54

Робоча навчальна програма
обговорена на методичному
засіданні кафедри

Затверджено на методичній ко-
місії факультету післядиплом-
ної освіти

Протокол № 2
від «2» червня 2022 р.

Протокол № 3
від «30» червня 2022 р.

Завідувач кафедри, професор
Матвійчук Б.О.

Голова методичної комісії ФПДО
доц. Січкоріз О.Є.

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ

Розроблено робочою групою кафедри хірургії, пластичної хірургії та ендоскопії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького у складі:

Матвійчук Богдан Олегович	- голова робочої групи, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри хірургії, пластичної хірургії та ендоскопії факультету післядипломної освіти;
Заремба Віталій Степанович	- член робочої групи, доктор медичних наук, професор кафедри хірургії, пластичної хірургії та ендоскопії факультету післядипломної освіти;
Сташишин Андрій Романович	- член робочої групи, доктор медичних наук, професор кафедри хірургії, пластичної хірургії та ендоскопії факультету післядипломної освіти;
Бочар Володимир Тарасович	- член робочої групи, кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургії, пластичної хірургії та ендоскопії факультету післядипломної освіти;
Федчишин Назар Романович	- член робочої групи, кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургії, пластичної хірургії та ендоскопії факультету післядипломної освіти;
Голик Юрій Йосипович	- член робочої групи, кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургії, пластичної хірургії та ендоскопії факультету післядипломної освіти;

Рецензенти:

- **Андрющенко В.П.** – д.мед.н., професор, завідувач кафедри загальної хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.
- **Лукавецький О.В.** – д.мед.н., професор, завідувач кафедри хірургії №1 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Робочу навчальну програму обговорено і затверджено на засіданні методичної комісії кафедри **2 червня 2022 р.**, протокол № 8.

Схвалено методичною комісією з післядипломної освіти **30 червня 2022 р.**, протокол № 3.

ПОЯСНЮЮЧА ЗАПИСКА

Робочу навчальну програму складено на основі нового Типового навчального плану і уніфікованої програми спеціалізації (інтернатури) випускників вищих медичних навчальних закладів освіти III-IV рівнів акредитації зі спеціальності «Хірургія», затверджених згідно наказу МОЗ України № 1254 від 22.06.2021 р. та

Метою інтернатури є підготовка лікарів-інтернів для роботи ординаторами хірургічних відділень. Основні завдання інтернатури – здобуття професійних навичок з основних розділів хірургії у їх професійній готовності до самостійної лікарської роботи, вивчення клініки та діагностики хірургічних захворювань, методів консервативного та операційного лікування, оволодіння і засвоєння хірургічних втручань та етапів операцій відображених в освітньо-кваліфікаційній характеристиці лікаря- хірурга.

Інтернатура є обов'язковою формою післядипломної первинної спеціалізації випускників усіх факультетів вищого навчального закладу III-IV рівнів акредитації незалежно від підпорядкування та форми власності. Після успішного закінчення курсу інтернатури лікарям-інтернам присвоюється кваліфікація лікаря- хірурга.

Інтернатура проводиться у формі освітньо-практичного навчання на кафедрах вищих навчальних закладах освіти III-IV рівнів акредитації, закладів післядипломної освіти та стажування в базових установах охорони здоров'я.

Підготовку хірургів в інтернатурі проводять за індивідуальним планом, розробленим на підставі типового навчального плану і програми з інтернатури.

Тривалість інтернатури за спеціальністю «Хірургія» складає 3 роки.

Лікарі-інтерни зобов'язані з'явитися на базу стажування для оформлення на посаду лікаря-інтерна не пізніше 1 серпня поточного року.

Графік навчального процесу

Рік навчання	М і с я ц і											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
Перший	Б	Б	К	К	К	Б	Б	Б	Б	Б	Б	В
Другий	Б	Б	Б	Б	Б	К	К	К	Б	Б	Б	В
Третій	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	К	К	К	В

Примітка:

Б – стажування на базі;

К – навчання на кафедрі ВМНЗ;

В – відпустка.

Тривалість підготовки в інтернатурі: 33 місяці (5148 годин) (171,6 кредитів ECTS).

Освітня частина: (заклади вищої або післядипломної освіти) 9 місяців (1620 годин, 54 кредитів ECTS), три місяці щорічно (18 кредитів ECTS на рік).

Практична частина: (базі стажування) 24 місяці (3528 год, 117,6 кредитів ECTS.)

Програма підготовки в інтернатурі складається з двох частин: освітньої та практичної. Освітня частина інтернатури проводиться в закладі вищої освіти, що здійснює підготовку лікарів-інтернів. Тривалість освітньої частини інтернатури складає три місяці за один рік навчання. Практична частина інтернатури проводиться на базі стажування лікарів. Під час занять в закладах вищої освіти виділено 36 навчальних годин на робочий тиждень (156 годин на місяць). Стільки ж й на базі стажування для самостійної роботи під керівництвом безпосереднього керівника.

Виконання навчальної програми інтернами на базі стажування досягається шляхом їх практичної лікарської діяльності під керівництвом безпосереднього керівника інтернів у спеціалізованих відділеннях, згідно навчального плану, у якому вказано орієнтовну кількість годин, що виділяється для освоєння певного розділу програми, та число тижнів роботи лікаря-інтерна у кожному із відділень бази стажування. При відсутності в базовій лікувально-

профілактичній установі деяких спеціалізованих відділень, зазначених у навчальному плані, необхідно використовувати відповідні відділення інших лікувально-профілактичних установ.

За весь період спеціалізації в інтернатурі лікар інтерн повинен оволодіти певним переліком практичних навичок і операційних втручань.

ОСВІТНЯ ЧАСТИНА ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ

Освітня частина інтернатури проводиться в закладі вищої освіти, що здійснює підготовку лікарів-інтернів. Тривалість освітньої частини для лікарів-інтернів за спеціальністю «Хірургія» загалом складає дев'ять місяців (три місяці за один рік навчання). Заклад вищої освіти, що здійснює підготовку лікарів-інтернів – забезпечує проходження освітньої частини згідно з програмами інтернатури і навчальними планами.

Мета освітньої програми

Підготовка лікарів-спеціалістів-хірургів, які володіють інноваційним, нестандартним способом клінічного мислення з відповідними фундаментальними знаннями базових клінічних дисциплін, вміннями швидко розпізнати захворювання та побудувати раціональну схему лікування, з подальшим оволодінням і засвоєнням основних хірургічних прийомів та етапів операційних втручань.

Характеристика освітньої програми

Предметна область (галузь знань, спеціальність)

Галузь знань 22 Охорона здоров'я, спеціальність хірургія.

Об'єктами вивчення є: пацієнти з гострою та хронічною хірургічною патологією з урахуванням наявної коморбідності та сучасні інноваційні технології надання як екстреної, так і планової спеціалізованої медичної допомоги на догоспітальному і госпітальному етапах.

Цілі навчання: підготовка конкуренто-спроможних на ринку праці лікарів-спеціалістів-хірургів, які володіють сучасним інноваційним клінічним мисленням, відповідними компетентностями, необхідними для ефективного надання екстреної і планової спеціалізованої медичної допомоги хворим в центрах екстреної медичної допомоги та клініках усіх форм власності.

Теоретичний зміст предметної області: ґрунтується на поняттях, категоріях, концепціях, принципах та технологіях надання екстреної і планової спеціалізованої хірургічної допомоги пацієнтам. Предметна область містить знання про анатомію, фізіологію та патофізіологію людини, патогенез основних хірургічних захворювань та протоколів з хірургії з визначеною послідовністю організаційних і лікувальних заходів, спрямованих на порятунок життя людини в екстрених ситуаціях, надання планової високоспеціалізованої хірургічної допомоги, попередження ускладнень, а також швидкої реабілітації пацієнтів.

Методи, методика, технології та інструменти: лікар-спеціаліст-хірург має оволодіти системою наукових та спеціальних методів, професійними методиками та технологіями, необхідними для надання як планової, так і екстреної хірургічної допомоги, спрямованої на порятунок людини, швидкою реабілітацією та оцінкою якості життя пацієнта в післяопераційному періоді.

Інструменти: сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти, засоби для високоточної діагностики найпоширеніших хірургічних захворювань, необхідні для прийняття рішення щодо тактики надання хірургічної допомоги.

Орієнтація освітньої програми

Освітньо-професійна, прикладна. Структура програми передбачає оволодіння знаннями щодо анатомії, фізіології, патофізіології людини. Уміння збору інформації при обстеженнях із застосуванням усього комплексу діагностичного обладнання. Здатність узагальнення зібраної інформації, формування ключового синдрому і визначення тактики подальшого надання спеціалізованої хірургічної допомоги на основі вибраного протоколу з хірургії. Уміння виконувати хірургічні маніпуляції та прийоми під час виконання операційних втручань і запобігати виникненню ускладнень. Здатність аналізувати та узагальнювати набутий досвід з хірургічної практики. Здатність формування інноваційних стратегій, спрямованих на вдосконалення діагностичного і лікувального процесу.

Основний фокус освітньої програми

Освітньо-професійна програма спрямована на підготовку лікарів-спеціалістів-хірургів високого рівня, які володіють базисними вкрай необхідними знаннями і практичними

навичками та підготовлені до самостійної лікарської роботи за фахом «Хірургія». Відповідає вимогам роботодавців у системі екстреної медичної допомоги, оскільки формує інноваційний клінічний стиль мислення, який ґрунтується на доказових міжнародних стандартах і протоколах надання хірургічної допомоги.

Особливості програми

Програма базується на сучасних наукових результатах і засадах доказової медицини у сфері хірургії. Програма забезпечує набуття та вдосконалення високого рівня знань та професійних навичок з питань діагностики та лікування основних хірургічних захворювань, оволодіння і засвоєння основних хірургічних навичок та етапів операційних втручань. Узгоджена з аналогічними програмами країн Європи і США. Орієнтує на подальший розвиток, у рамках якого можлива подальша професійна та наукова кар'єра (теоретична та прикладна). Орієнтована на застосування спеціальних інформаційних технологій (передачу медичної інформації, застосування експертних систем і баз даних) з метою оптимізації і підвищення ефективності діагностичного і лікувального процесу. Формує фахівців з новим клінічним мисленням, стратегічним стилем, здатних генерувати інноваційні технології, викладати, проводити дослідження у сфері надання хірургічної допомоги.

Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

Придатність до працевлаштування

Випускники забезпеченні базовою підготовкою до самостійної лікарської роботи за спеціальністю «хірургія». Після завершення навчання фахівцю присвоюють кваліфікацію лікаря-хірурга. Він здатний працювати в закладах охорони здоров'я II та III рівнів акредитації, науково-дослідницьких інститутах та у відділеннях з надання невідкладної допомоги і виконувати зазначену ДК 003: 2010 професійну роботу та займати посади: 2221.2 лікар-хірург.

Подальше навчання

У подальшому фахівці можуть пройти вторинну лікарську спеціалізацію та набутти іншу лікарську спеціальність і виконувати відповідну професійну роботу.

Викладання та оцінювання

Викладання та навчання

Проблемно-орієнтоване навчання в малих групах, лекції, семінари, практичні заняття на освітніх базах (кафедра), індивідуальне та автономне навчання (самостійна робота), виробнича практика, консультації із викладачами на практичних базах стажування.

Оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень інтерна здійснюється за взаємоузгодженими 5-ти бальною (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно») і вербальною («зараховано», «не зараховано») системами.

Практичну діяльність в освітній частині інтернатури оцінюють за кількістю набраних кредитів (мінімум 450 кредитів).

Види контролю: поточний, підсумковий, комп'ютерний, самоконтроль.

Форми контролю: заліки, усні та письмові екзамени, підсумкова атестація у вигляді об'єктивно-структурованого клінічного іспиту, поточне усне та письмове опитування, тестові завдання за допомогою комп'ютера, оцінка засвоєння практичних навичок з використанням пацієнтів, манекенів, муляжів.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі надання екстреної та планової хірургічної допомоги, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки, проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до усного та письмового спілкування державною мовою

ЗК 2. Здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою.

ЗК 3. Здатність навчатися та самонавчатися.

ЗК 4. Здатність бути критичним та самокритичним.

- ЗК 5. Здатність діяти на підставі етичних суджень.
- ЗК 6. Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
- ЗК 7. Здатність застосовувати знання на практиці.
- ЗК 8. Здатність працювати в команді та брати на себе відповідальність.
- ЗК 9. Здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей.
- ЗК 10. Здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і поваги до різноманітності.
- ЗК 11. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 12. Відповідально ставитися до завдань і обов'язків.

Фахові компетентності (ФК)

- ФК 1. Знати організацію планової та невідкладної допомоги населенню країни (загальні питання), організацію роботи в хірургічному відділенні і в кабінеті поліклініки, перев'язочній, операційній;
- ФК 2. Знати організацію медичної допомоги населенню за умов виникнення екстремальних ситуацій з масовими ушкодженнями;
- ФК 3. Знати основні питання клінічної анатомії;
- ФК 4. Знати нормальну фізіологію систем організму, етіологію та патогенез хірургічних захворювань;
- ФК 5. Орієнтуватись в константах гомеостазу, їх порушеннях та корекції;
- ФК 6. Інтерпретувати результати загальних та спеціальних методів дослідження, робити на основі цих даних узагальнення та практичні висновки;
- ФК 7. Знати питання асептики та антисептики в хірургії; основні документи, які регламентують заходи з підтримання санітарно-епідеміологічного режиму хірургічних відділень;
- ФК 8. Знати основи фармакотерапії (зокрема антибіотико- та гормонотерапії), основи імунології, антибіотикопрфілактики в хірургії
- ФК 9. Знати клінічну симптоматику основних хірургічних захворювань, особливості їх перебігу у дітей, диференційну діагностику хірургічних хвороб з суміжною (урологічною, гінекологічною, терапевтичною) патологією;
- ФК 10. Знати основи фізіотерапії, курортології, лікувального масажу та інших параклінічних методів;
- ФК 11. Знати основи дієтології;
- ФК 12. Знати питання специфічних хірургічних інфекцій (правець, сказ тощо);
- ФК 13. Знати основи післяопераційної реабілітації та положення про тимчасову та стійку втрату працездатності;
- ФК 14. Вміти провести цілеспрямоване клінічне обстеження хворого;
- ФК 15. Визначити необхідний обсяг лабораторних, рентгенологічних та інших спеціальних досліджень, прокоментувати їх результати;
- ФК 16. Вміти чітко визначити тяжкість стану хворого та обсяг реанімаційних заходів;
- ФК 17. Вміти надати невідкладну допомогу хворим в критичних ситуаціях (масаж серця та інші заходи для відновлення його роботи, штучне дихання, термінова коніотомія/трахеостомія, зупинка зовнішньої кровотечі, профілактика та лікування шоку, промивання шлунка при отруєннях та інші маніпуляції);
- ФК 18. Визначити показання для госпіталізації за профілем та організувати її;
- ФК 19. Вміти провести диференційну діагностику захворювання у дорослих та дітей, в разі потреби організувати консультацію профільних спеціалістів;
- ФК 20. Вміти обґрунтувати тактику консервативного та операційного лікування хворих з хірургічними захворюваннями;
- ФК 21. Вміти обґрунтувати показання до проведення операції з урахуванням стану хворого, необхідності передопераційної підготовки та методів знеболення;
- ФК 22. Вміти визначити групову і резус-приналежність крові, проводити проби на індивідуальну сумісність, переливати компоненти крові та кровозамінні розчини, діагностувати гемотрансфузійні ускладнення та застосовувати заходи боротьби з ними;
- ФК 23. Вміти застосувати принципи післяопераційного лікування хворих;
- ФК 24. Вміти своєчасно діагностувати і лікувати післяопераційні ускладнення.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Оволодіти технікою проведення пункції вени, вимірюванням венозного тиску, венесекцією;
- ПРН 2. Оволодіти технікою проведення первинної хірургічної обробки рани;
- ПРН 3. Оволодіти методикою трахеотомії, трахеостомії та коніотомії;
- ПРН 4. Оволодіти технікою проведення пункції плевральної порожнини, її дренажуванням;
- ПРН 5. Оволодіти технікою проведення пункції порожнини перикарду і серця;
- ПРН 6. Оволодіти технікою введення шлункового зонда та зонда Блекмора-Сенгстенена;
- ПРН 7. Оволодіти технікою пункції черевної порожнини, лапароцентезом, діагностичним перитонеальним лаважем;
- ПРН 8. Оволодіти методикою екстрених лапаротомій;
- ПРН 9. Оволодіти операціями при гострому апендициті, гострому холециститі, проривній виразці шлунка і дванадцятипалої кишки, защемленій грижі, гострій кишковій непрохідності, травматичному розриві селезінки, кишок та інших органів;
- ПРН 10. Оволодіти технікою накладання гастро-, ентеро- та колостоми;
- ПРН 11. Оволодіти технікою дослідження прямої кишки: пальцевим методом, з допомогою ректального дзеркала, аноскопа;
- ПРН 12. Оволодіти технікою перев'язування гемороїдальних вузлів;
- ПРН 13. Оволодіти методикою консервативного та операційного лікування хворих з внутрішньою кровотечею;
- ПРН 14. Оволодіти методикою розкриття та дренажування абсцесів, флегмон, парапроктитів, панариціїв, карбункулів;
- ПРН 15. Оволодіти технікою проведення фістулографії;
- ПРН 16. Оволодіти методикою лікування опікових ран та ран при відмороженні;
- ПРН 17. Оволодіти технікою видалення сторонніх тіл із м'яких тканин;
- ПРН 18. Оволодіти технікою видалення доброякісних пухлин м'яких тканин, що розташовані поверхнево;
- ПРН 19. Оволодіти технікою зупинки кровотечі при травмі магістральних судин;
- ПРН 20. Оволодіти методикою паранефральної, вагосимпатичної, провідникової та інших новокаїнових блокад;
- ПРН 21. Оволодіти методикою катетеризації, пункції сечового міхура та епіцистостомії;
- ПРН 22. Оволодіти методикою знеболення, тимчасової іммобілізації при переломах різної локалізації, вправлення вивихів;
- ПРН 23. Оволодіти технікою проведення планових операцій при грижах, варикозній хворобі.

Ресурсне забезпечення реалізації програм

Кадрове забезпечення

Всі науково-педагогічні працівники, залучені до реалізації освітньої складової навчальної програми, повинні бути співробітниками ЗВО, мати підтверджений рівень наукової і професійної активності.

Матеріально-технічне забезпечення

Наявність навчальних та лекційних аудиторій, забезпечених комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням, технічними засобами навчання; бібліотек; клінічних баз; навчально-тренінгових центрів.

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Належне навчально-методичне забезпечення (комплекси) навчальних дисциплін, які містять базовий підручник, методичні розробки до семінарських, практичних занять, методичні вказівки до самостійної роботи, індивідуальні завдання практичної спрямованості; методичні матеріали до написання рефератів, проходження практики, завдання для контролю знань (екзаменаційні білети, тестові завдання); сучасні інформаційні джерела та комп'ютерна техніка; власна веб-сторінка підрозділу, який відповідає за підготовку лікарів-хірургів; інтернет-

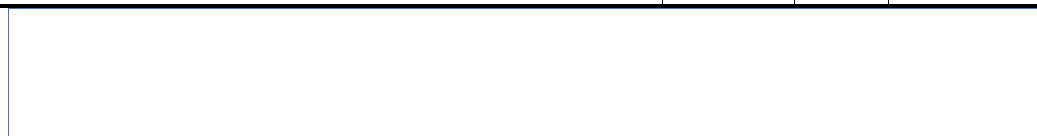
зв'язок; бібліотека із сучасною навчальною літературою, науковими, довідниковими та фаховими періодичними виданнями

Академічна - національна кредитна мобільність

Визнання результатів навчання в інших освітніх закладах в рамках академічної мобільності відповідно до угод між закладами вищої медичної освіти України.

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА ФАХОМ «ХІРУРГІЯ» НА БАЗАХ СТАЖУВАННЯ

Код курсу	Назва курсу	Всього годин	Семінари	Самостійна робота	Контроль знань
1	Організація хірургічної служби населенню	38	2	36	залік
2	Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія в хірургії	146	2	144	залік
3	Абдомінальна хірургія	892	12	880	залік
4	Проктологія	146	2	144	залік
5	Хірургічні захворювання ендокринних органів	146	2	144	залік
6	Судинна хірургія	292	4	288	залік
7	Гнійні хірургічні захворювання	292	4	288	залік
8	Амбулаторна хірургія	146	2	144	залік
9	Торакальна хірургія	146	2	144	залік
10	Трансплантологія	146	2	144	залік
11	Опіки та відмороження	146	2	144	залік
12	Хірургія серця та магістральних судин	146	2	144	залік
13	Невідкладна гінекологія	38	2	36	залік
14	Невідкладна урологія	38	2	36	залік
15	Дитяча хірургія	38	2	36	залік
16	Онкологія	292	4	288	залік
17	Травматологія та ортопедія	292	4	288	залік
18	Загальна патологія	74	2	72	залік
19	Нейрохірургія	74	2	72	залік
	РАЗОМ	3528	56	3472	залік

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНОЇ ЛІКАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА ФАХОМ «ХІРУРГІЯ»
НА БАЗАХ СТАЖУВАННЯ**
(практична частина інтернатури)

Назва відділення (установи)	Курс навчальної програми	Кількість навчальних годин (семінари)	Кількість тижнів
Оргметодичне відділення	Організація хірургічної служби населенню	38 (2)	1
Відділення анестезіології, реаніматології та інтенсивної терапії	Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія в хірургії	146 (2)	4
Відділення абдомінальної хірургії	Абдомінальна хірургія	892 (2)	24
Проктологічне відділення	Проктологія	146 (2)	4
Відділення хірургічної ендокринології	Хірургічні захворювання ендокринних органів	146 (2)	4
Судинне відділення	Судинна хірургія	292 (2)	8
Відділення гнійної хірургії	Гнійні хірургічні захворювання	292 (2)	8
Поліклінічне відділення	Амбулаторна хірургія	146 (2)	4
Відділення торакальної хірургії	Торакальна хірургія	146 (2)	4
Відділення трансплантології	Трансплантологія	146 (2)	4
Опікове відділення	Опіки та відмороження	146 (2)	4
Відділення серцево-судинної хірургії	Хірургія серця та магістральних судин	146 (2)	4
Гінекологічне відділення	Невідкладна гінекологія	38 (2)	1
Урологічне відділення	Невідкладна урологія	38 (2)	1
Відділення дитячої хірургії	Дитяча хірургія	38 (2)	2
Онкологічне відділення	Онкологія	292 (2)	8
Відділення травматології та ортопедії	Травматологія та ортопедія	292(2)	8
Відділення нейрохірургії	Нейрохірургія	74 (2)	2
Патологоанатомічне відділення	Загальна патологія	74 (2)	1
РАЗОМ		3528 (56)	96

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
підготовки лікарів-інтернів за спеціальністю «Хірургія»
(освітня частина інтернатури)

Тривалість 9 міс.

Перший рік – 3 міс (540 год.), другий рік – 3 міс. (540 год.),

третій рік – 3 міс (540 год.).

Разом – 1620 години.

Код курсу	Назва курсу	Кількість годин				
		Лекції	Семінари	Практичні	Самостійна робота	Разом
1.	Організація хірургічної служби населенню	2	4	8	4	18
2.	Клінічна анатомія та оперативна хірургія	Включені в кожний курс програми				
3.	Спеціальні методи дослідження в хірургії	Включені в кожний курс програми				
4.	Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія в хірургії	2	8	20	14	44
5.	Абдомінальна хірургія	30	168	332	112	642
6.	Проктологія, невідкладна гінекологія і урологія	6	20	44	26	96
7.	Хірургічні захворювання ендокринних органів	2	18	36	12	68
8.	Хірургічні захворювання судин	8	16	88	16	128
9.	Гнійні хірургічні захворювання	6	32	112	24	174
10.	Амбулаторна хірургія	2	4	6	2	14
Суміжні цикли дисциплін професійної підготовки						
11.	Торакальна хірургія та хірургія серця	4	24	58	22	108
12.	Трансплантологія	2	8	4	4	18
13.	Травматологія, опіки та відмороження, нейрохірургія	10	52	86	16	164
14.	Онкологія	6	12	44	14	76
15.	Дитяча хірургія		4	4	2	10
16.	Загальна патологія		4	4	2	10
	Разом	80	374	846	270	1570
Додаткові програми						
1.	Інформаційні медичні технології					4
2.	Медичне право					4
3.	Менеджмент в охороні здоров'я					8
4.	Лікова психологія					8
5.	Медицина катастроф					8
	Разом					32
	Базовий та річний підсумковий контроль знань			12		12
	Державна атестація включно з комп'ютерним контролем			6		6
Загалом		80	392	846	270	1620

Завідувач кафедри хірургії,
пластичної хірургії та ендоскопії ФПДО

проф. Матвійчук Б.О

9.	Торакальна хірургія та хірургія серця					2	16	38	12	68	2	8	20	10	40	4	24	58	22	108	
10.	Трансплантологія									0	2	8	4	4	18	2	8	4	4	18	
11.	Травматологія, опіки та відмороження, нейрохірургія					2	16	40	4	62	8	36	46	12	102	10	52	86	16	164	
12.	Онкологія					4	8	32	8	52	2	4	12	6	24	6	12	44	14	76	
13.	Дитяча хірургія						4	4	2	10							4	4	2	10	
14.	Загальна патологія		4	4	2	10											4	4	2	10	
Разом		28	132	284	90	534	26	116	304	90	536	26	126	258	90	500	80	374	846	270	1570
Додаткові компоненти																					
1.	Інформаційні медичні технології															4					4
2.	Медичне право															4					4
3.	Менеджмент в охороні здоров'я															8					8
4.	Лікова психологія															8					8
5.	Медицина катастроф															8					8
Разом																32					32
1.	Базовий та річний підсумковий контроль знань		4			4		4		4		2			2		10				10
2.	Державна атестація включаючи і комп'ютерний контроль		2			2						6			6		8				8
ЗАГАЛОМ		28	138	284	90	540	26	120	304	90	540	26	134	258	90	540	80	392	846	270	1620

Завідувач кафедри хірургії,
пластичної хірургії та ендоскопії ФПДО

проф. Матвійчук Б.О

ЛЕКЦІЇ

Тематичний план лекцій для лікарів-інтернів навчання за спеціальністю «Хірургія»

	1 рік навчання	Год.
лек	Організація хірургічної допомоги населенню на сучасному етапі. Етика і деонтологія у професійній діяльності хірурга	2
лек	Гемотрансфузійна терапія в хірургії. Характеристика антигенних систем крові та їх значення у трансфузіології	2
лек	Сучасна амбулаторна хірургія	2
лек	Ускладнена виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки	2
лек	Шлунково-кишкові кровотечі	2
лек	Гострий апендицит	2
лек	Гостра непрохідність кишок	2
лек	Грижі живота	2
лек	Жовчевокам'яна хвороба. Гострий холецистит та його ускладнення	2
лек	Постхолецистектомічний синдром	2
лек	Гострі хірургічні захворювання позапечінкових жовчевих шляхів	2
лек	Гострий живіт. Відеолапароскопія в ургентній та плановій хірургії.	2
лек	Сучасні підходи до лікування геморою	2
лек	Варикозна хвороба нижніх кінцівок	2
	Всього	28
	2-й рік навчання	
лек	Диференційна діагностика жовтяниць в хірургічній клініці	2
лек	Цирози печінки. Портальна гіпертензія	2
лек	Гострий панкреатит і його ускладнення	2
лек	Хронічний панкреатит	2
лек	Діафрагмальні грижі	2
лек	Сучасний стан проблеми перитоніту	2
лек	Гострі гнійні захворювання шкіри та підшкірно-жирової клітковини	2
лек	Рак шлунка	2
лек	Пухлини підшлункової залози, позапечінкових жовчних шляхів та їх ускладнення	2
лек	Хірургічні ускладнення запальних захворювань кишки (хвороби Крона, виразкового коліту)	2
лек	Гостра артерійна непрохідність, мезентерійна ішемія	2
лек	Нагнійні захворювання легень та плеври	2
лек	Травма грудної клітки	2
	Всього	26
	3-й рік навчання	
лек	Доброякісні захворювання стравоходу (ГЕРХ, ахалазія, дивертикули)	2
лек	Сепсис. Варіанти розвитку генералізованої запальної реакції	2
лек	Колоректальний рак	2
лек	Хірургічні укладення дивертикульозу товстої кишки	2
лек	Облітеруючі захворювання артерій нижніх кінцівок	2
лек	Венозні тромбози та емболії в хірургічній клініці	2
лек	Захворювання серця у практиці загального хірурга	2
лек	Опіки та відмороження	2
лек	Поєднана травма. Травматична хвороба	2
лек	Травма живота	2
лек	Бойова травма	2

лек	Організаційні та правові аспекти трансплантології. Хірургічна техніка трансплантації органів	2
лек	Хірургічне лікування захворювань щитоподібної та паращитоподібних залоз	2
	Всього	26
	РАЗОМ	80

Завідувач кафедри хірургії,
пластичної хірургії та ендоскопії ФПДО

проф. Матвійчук Б.О

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Тематичний план семінарів для лікарів-інтернів навчання за спеціальністю «Хірургія»

	1-й рік навчання	ГОД.
сем	Хірургічні способи лікування виразкової хвороби шлунка і дванадцятипалої кишки	4
сем	Операції на шлунку: гастростомія, гастроентеростомія, висічення виразки, резекція шлунка, гастректомія	4
сем	Зашивання ран шлунково-кишкового тракту. Види швів при операціях на травному тракті	4
сем	Методи дослідження гелікобактерної інфекції	4
сем	Гострі ерозивно-виразкові ураження верхніх відділів травного тракту в хірургічній клініці	4
сем	Способи ендоскопічної зупинки кровотеч	4
сем	Тактика хірурга при гострій кровотечі із варикозно-розширених вен стравоходу і шлунка. Методи зупинки кровотечі	4
сем	Ускладнення гострого апендициту	4
сем	Помилки (діагностичні, тактичні, технічні) і небезпеки при гострому апендициті	4
сем	Хронічний апендицит. Хірургічна тактика	4
сем	Клініка і диференційна діагностика різних видів механічної кишкової непрохідності: тонкокишкової і товстокишкової, obtураційної, странгуляційної, інвагінаційної та злукової	4
сем	Лікувальна тактика і види хірургічних втручань при різних локалізаціях і формах кишкової непрохідності	4
сем	Спайкова хвороба. Особливості хірургічного втручання при кишковій непрохідності	4
сем	Клінічна анатомія черевної стінки. Топографія пахового і стегнового каналів. Операційні доступи до органів черевної порожнини	4
сем	Види операцій при пахвинних грижах	4
сем	Тактика хірургічного лікування гострого холециститу	4
сем	Ускладнення жовчевокам'яної хвороби	4
сем	Захворювання і патологічні стани, які симулюють гострі захворювання органів черевної порожнини	4
сем	Постхолецистектомічний синдром. Сучасні погляди на визначення і його причини. Показання до повторних операцій на жовчних шляхах та їх види. Операційні діагностичні дослідження	4
сем	Ускладнення під час операцій на жовчних шляхах	4
сем	Діагностика ушкоджень жовчних шляхів в найближчому та віддаленому післяопераційному періодах. Тактика хірурга. Вибір методу операції	4
сем	Відновні та реконструктивні операції на жовчних шляхах. Білідигестивні анастомози.	4
сем	Показання і техніка операцій на великому дуоденальному сосочку	4
сем	Ендоскопічне стентування жовчних протоків	4
сем	Ускладнення після операцій на жовчевому міхурі та жовчевих протоках	4
сем	Консервативне та операційне лікування хірургічних хворих в амбулаторних умовах	4
сем	Характеристика цільної крові, її компонентів та препаратів крові. Показання та протипоказання до застосування, ускладнення при переливанні компонентів крові	4
сем	Сучасні трансфузійні та інфузійні засоби за їх патогенетичною спрямованістю і механізмом дії	4

сем	Морфологічні зміни при патології печінки	4
сем	Етика і деонтологія у професійній діяльності хірурга	4
сем	Хірургічні способи лікування геморою	4
сем	Гінекологічні захворювання в ургентній хірургії	4
сем	Сучасні способи хірургічного лікування варикозно розширених вен нижніх кінцівок	4
сем	Базовий контроль знань	2
сем	Комп'ютерний контроль знань	2
сем	Річний підсумковий контроль знань	2
	ВСЬОГО	138
	2-й рік навчання	год.
сем	Цирози печінки і портальна гіпертензія. Їх класифікація, хірургічна тактика залежно від їх типу і ускладнень. Безпосередні і віддалені результати операційного лікування	4
сем	Механічна жовтяниця доброякісного і злоякісного генезу	4
сем	Клініка і діагностика гострого панкреатиту залежно від його форми	4
сем	Показання до хірургічного лікування і види операцій при гострому панкреатиті	4
сем	Способи хірургічного лікування кіст та псевдокіст підшлункової залози	4
сем	Види операцій при діафрагмальних грижах	4
сем	Методи діагностики цирозу печінки та портальної гіпертензії	4
сем	Сучасні погляди на етіологію, патогенез та лікування гострого панкреатиту	4
сем	Біохімічні дослідження функції печінки, підшлункової залози і нирок при хірургічних захворюваннях. Показники печінкової і ниркової недостатності	4
сем	Програмовані і вимушені релапаротомії. Показання до них	4
сем	Лікування розповсюдженого гнійного перитоніту	4
сем	Перитоніт: класифікація, хірургічне лікування	4
сем	Внутрішньолікарняна інфекція і методи її профілактики	4
сем	Анаеробна інфекція (газова гангрена)	4
сем	Клініка і діагностика різних форм і стадій перитоніту	4
сем	Гострий апендицит, перитоніт у дітей.	4
сем	Хірургічне лікування раку шлунка	4
сем	Рак підшлункової залози: діагностика, лікування	4
сем	Хвороба Крона: діагностика, лікування	4
сем	Виразковий коліт: діагностика, лікування	4
сем	Гострі тромбофлебії системи верхньої та нижньої порожнистих вен	4
сем	Ускладнення операцій на легенях: операційні і післяопераційні (найближчі і віддалені). Профілактика і лікування	4
сем	Легеневі кровотечі. Причини, діагностика, консервативне і хірургічне лікування. Типи операцій	4
сем	Нагнійні захворювання легень і плеври. Методи консервативного лікування, показання до операційного лікування	4
сем	Показання і протипоказання до хірургічного лікування бронхоектатичної хвороби. Види операцій	4
сем	Методи профілактики і лікування ранової інфекції: хірургічні, фармакологічні, фізичні	4
сем	Принципи лікування гнійних ран. Методи дренивання гнійних ран	4
сем	Травматичний гемо-пневмоторакс. Лікувальна тактика залежно від виду.	4

сем	Травматичний пневмоторакс. Види. Клінічна картина, діагностика	4
сем	Базовий контроль знань	2
сем	Річний підсумковий контроль знань	2
	ВСЬОГО	120
	3-й рік навчання	
сем	Лапароскопічні операції в ургентній хірургії	4
сем	Ендоскопічні методи лікування хворих з гепато-біліарною патологією	4
сем	Лапароскопія – основні принципи операційної техніки	4
сем	Анестезія при малоінвазивних втручаннях	4
сем	Хімічні опіки стравоходу. Особливості опіків кислотою, лугом.	4
сем	Хімічні опіки стравоходу. Перша допомога і лікування. Показання до пластики та її типи	4
сем	Ускладнена ГЕРХ: діагностика, лікування	4
сем	Ахалазія стравоходу: ендоскопічні та хірургічне лікування	4
сем	Антибіотикопрофілактика і антибіотикотерапія у плановій та ургентній хірургії	4
сем	Проблеми ВІЛ-інфекції в хірургії	4
сем	Онкологічні принципи хірургічного лікування колоректального раку	4
сем	Дивертикуліт товстої кишки: диференційна діагностика, лікування	4
сем	Причини виникнення і профілактика тромбоемболічних ускладнень у хірургії	4
сем	Способи профілактики тромбоемболічних ускладнень	4
сем	Кардіохірургічні операції: показання, способи виконання	4
сем	Перикард і серце. Артерії, вени і нерви грудної клітки.	4
сем	Оцінка тяжкості травми за шкалою AIS та ISS.	4
сем	Алгоритм допомоги при поєднаних та комбінованих ушкодженнях	4
сем	Травма селезінки та лікування. Діагностика та хірургічна тактика	4
сем	Хірургічна тактика при поєднанні травми живота із травмами черепа та опорно-рухового апарату	4
сем	Види пневмотораксів: закритий, відкритий, напружений. Діагностика та лікування	4
сем	Тупа і проникаюча травма грудної клітки.	4
сем	Травматична асфіксія. Плевропульмональний шок	4
сем	Діагностична та лікувальна лапароскопія при травмі	4
сем	Підфасціальний фасціостиск	4
сем	Трансплантація нирки: показання та протипоказання	4
сем	Трансплантація печінки: хірургічна техніка виконання	4
сем	Цукровий діабет і хірургічні захворювання	4
сем	Клініка, діагностика і лікування хронічних тироїдитів (Хашимото і Ріделя)	4
сем	Ендемічний та вузловий зоб, їх клініка та діагностика.	4
сем	Ендемічний та вузловий зоб, показання до операції. Види і обсяг операцій	6
сем	Базовий контроль знань	2
сем	Підсумковий комп'ютерний контроль знань	2
сем	Іспит	4
	ВСЬОГО	134
	РАЗОМ	374

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
Тематичний план практичних занять для лікарів-інтернів навчання
за спеціальністю «Хірургія»

	1-й рік навчання	ГОД.
прак	Клініка і діагностика ускладненої виразкової хвороби шлунка і дванадцятипалої кишки	4
прак	Пенетруючі виразки шлунка і дванадцятипалої кишки Внутрішні нориці	4
прак	Перфораційна виразка шлунка і дванадцятипалої кишки. Діагностика. Хірургічна тактика	4
прак	Стеноз виходу зі шлунка як ускладнення виразкової хвороби. Діагностика. Ступені стенозу. Лікування	4
прак	Показання та обґрунтування різних методів хірургічного лікування виразкової хвороби та їх оцінка	4
прак	Види і методи органозберігаючих операцій при лікуванні виразкової хвороби	4
прак	Методи резекції шлунка	6
прак	Діагностика та лікування ранніх ускладнень після операцій на шлунку і дванадцятипалій кишці	4
прак	Пострезекційні і постваготомні синдроми	4
прак	Гастродуоденальні кровотечі невиразкової етіології. Диференційна діагностика	4
прак	Ускладнення виразкової хвороби кровотечею. Діагностика та хірургічна тактика	6
прак	Технічні особливості операцій при виразкових гастродуоденальних кровотечах	4
прак	Клініка, діагностика та диференційна діагностика гострого апендициту	4
прак	Особливості клініки і перебігу гострого апендициту при атипових локалізаціях червоподібного відростка	4
прак	Особливості перебігу гострого апендициту в осіб похилого та старечого віку	4
прак	Особливості клініки гострого апендициту у вагітних	4
прак	Техніка апендектомії. Ретроградна апендектомія. Ускладнення під час операції	4
прак	Показання до тампонади і дронування черевної порожнини під час апендектомії	4
прак	Ускладнення гострого апендициту.	4
прак	Лікування апендикулярного інфільтрату. Особливості операційної техніки розкриття періапендикулярного абсцесу	6
прак	Післяопераційні ускладнення гострого апендициту	4
прак	Хірургічне лікування кишкової непрохідності. Операційні доступи, особливості ревізії черевної порожнини	6
прак	Ознаки життєздатності кишки, особливості її резекції	4
прак	Методи декомпресії кишки на операційному столі і у післяопераційному періоді	4
прак	Резекція тонкої та товстої кишок. Види ілеостомій, колостомій, цекостомія	6
прак	Спайкова хвороба. Особливості хірургічного втручання при кишковій непрохідності	4
прак	Сучасні методи попередження спайкоутворення в черевній порожнині	4

прак	Клінічна картина невправимих і защемлених гриж. Їх ускладнення. Особливості операцій	4
прак	Симптоми і діагностика пахвинних гриж.	6
прак	Симптоматологія і діагностика різних видів внутрішніх черевних гриж та їх хірургічне лікування	4
прак	Особливості анатомії та клінічних проявів прямих, косих та ковзних пахвинних гриж	4
прак	Симптоматологія і діагностика різних видів внутрішніх черевних гриж та їх хірургічне лікування	4
прак	Діагностика та хірургічні методи лікування пупкових гриж	6
прак	Діагностика та хірургічні методи лікування гриж білої лінії живота	4
прак	Способи хірургічного лікування пахвинних гриж та порівняльна їх оцінка	6
прак	Способи хірургічного лікування стегнових гриж. Ускладнення та їх профілактика	6
прак	Малоінвазійна герніологія	6
прак	Способи хірургічного лікування ускладнень після операцій на жовчовому міхурі та позапечінкових жовчевих протоках	6
прак	Лапароскопія в ургентній абдомінальній хірургії	6
прак	Релaparотомія в ургентній хірургії	4
прак	Гострий живіт: диференційна діагностика в хірургічній практиці	6
прак	Рентгеноскопія, оглядова і прицільна рентгенографія в діагностиці хірургічних захворювань органів черевної порожнини	2
прак	Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія в діагностиці хірургічних захворювань органів черевної порожнини	4
прак	Лапароскопічна холецистектомія при хронічному холециститі	6
прак	Стеноз виходу зі шлунка як ускладнення виразкової хвороби. Діагностика. Ступені стенозу. Лікування	4
прак	Діагностика та хірургічні методи лікування гриж білої лінії живота	4
прак	Типи операційних втручань в амбулаторній хірургії	6
прак	Визначення груп крові за антигенними системами АВ0 та Rh. Методи і техніка переливання компонентів крові. Проби на сумісність	4
прак	Інфузійно-трансфузійна терапія з метою гемостазу, при дефіциті клітинних елементів крові, при гіповолемії	4
прак	Коректори кислотно-лужного і водно-сольового балансу. Лікувальна гемодилуція	4
прак	Лабораторна діагностика коагуляційного гемостазу	4
прак	Гостра печінкова і ниркова недостатність в ургентній хірургії та її інтенсивна терапія	4
прак	Патоморфологічні і патофізіологічні зміни в організмі при кишковій непрохідності. Їх значення для передопераційної підготовки і післяопераційного ведення хворих	4
прак	Організація невідкладної медичної допомоги зокрема на клінічній базі	4
прак	Планування та організація безперервності післядипломного навчання лікарів. Організація навчального процесу на кафедрі	4
прак	Хірургічна тактика при апоплексії, перекруті яйника, порушеній позаматковій вагітності, перфорації матки	4
прак	Хірургічна тактика при ускладненій пухлинній гінекологічній патології	4
прак	Ушкодження органів черевної порожнини при гінекологічних операціях	4
прак	Хірургічні ускладнення при урологічних операціях	4
прак	Хірургічна тактика при ускладненій гінекологічній патології	4

прак	Операції при позаматковій вагітності, перфорації матки, перекруті, апоплексії яєчників, кистах, пельвіоперитоніті	4
прак	Клініка і діагностика варикозно-розширених вен нижніх кінцівок	6
прак	Консервативні та хірургічні методи лікування варикозно-розширених вен нижніх кінцівок	6
	ВСЬОГО	284
	2-й рік навчання	
прак	Диференційна діагностика механічної жовтяниці	4
прак	Хірургічні методи лікування механічної жовтяниці.	6
прак	Показання до холедохотомії і техніка її виконання, вибір методу її завершення	6
прак	Невідкладні операції при портальній гіпертензії та показання до них	4
прак	Хірургічна тактика і техніка операцій при тонко- і товстокишкових норицях	4
прак	Методи обтурації кишкових нориць	4
прак	Ускладнення гострого панкреатиту та їх лікування	6
прак	Клініка, діагностика і лікування різних форм хронічного панкреатиту: кальцинозного, калькульозного, псевдотуморозного, склерозуючого. Ускладнення	6
прак	Показання до хірургічного лікування і види операцій при хронічному панкреатиті	4
прак	Клініка і діагностика кіст та псевдокіст підшлункової залози	6
прак	Операції на печінці: зашивання ран, тимчасові і постійні способи зупинки кровотечі	4
прак	Ультразвукова та радіонуклідна діагностика захворювань печінки, жовчних шляхів і підшлункової залози	4
прак	Малоінвазивні втручання при діафрагмальних грижах та гастроєзофагеальній рефлюксії	6
прак	Діафрагмальні грижі та їх види	6
прак	Розрізи при абсцесах і флегмонах обличчя	6
прак	Шляхи розповсюдження гнійно-запальних процесів і гематом на шиї. Дренування клітковинних просторів шиї	6
прак	Шляхи розповсюдження гнійно-запальних процесів по верхній кінцівці.	4
прак	Хірургічні доступи до судин та доступи при розкритті гнійників на верхній кінцівці	4
прак	Операції при флегмонах кінцівок	6
прак	Шляхи розповсюдження гнійно-запальних процесів по нижній кінцівці.	4
прак	Хірургічні доступи до судин та доступи при розкритті гнійників на нижній кінцівці	4
прак	Паранефрит, параколіт, психоїт	4
прак	Шляхи розповсюдження запальних процесів заочеревинного простору. Доступи до органів та дренування заочеревинного простору	4
прак	Шляхи розповсюдження гнійно-запальних процесів на сідничній ділянці	4
прак	Способи дренування черевної порожнини при перитоніті. Лаваж черевної порожнини	6
прак	Діагностика і лікування гнійників черевної порожнини	6
прак	Дренування гнійників піддіафрагмального простору	4
прак	Дренування підпечінкових гнійників	4
прак	Доступи і дренування міжпетлевих гнійників	4

прак	Дренування гнійників Дугласового простору	4
прак	Гнійні захворювання китиці (панариції, флегмона)	6
прак	Фурункул і фурункульоз, карбункул, гідраденіт	4
прак	Бешиха та еризипелоїд	4
прак	Целюліт, флегмона підшкірної клітковини	4
прак	Гнійні процеси в грудній залозі. Лактаційний мастит. Розрізи при маститах	4
прак	Вроджена і набута кишкова непрохідність у дітей	4
прак	Діагностика і лікування раку шлунка	4
прак	Операції при раку шлунка	6
прак	Рак підшлункової залози та великого дуоденального сосочка	6
прак	Пухлини тонкої кишки та її брижі	4
прак	Гепатоцелюлярна карцинома і холангіокарцинома: діагностика, лікування	4
прак	Способи діагностики пухлин підшлункової залози	4
прак	Рак печінки – види, клініка, діагностика та лікування	4
прак	Клініка і діагностика гострого парапроктиту. Консервативне та операційне лікування	4
прак	Клініка, діагностика і лікування тромбофлебітів і флеботромбозів нижніх кінцівок	4
прак	Рентгенендоваскулярна хірургія: показання та типи втручань	6
прак	Тромбоз та емболія судин брижі кишок. Клініка, діагностика та хірургічне лікування	6
прак	Мезоаденіт: неспецифічний, туберкульозний. Клініка, діагностика, лікування	4
прак	Пункція плевральної порожнини. Пункція перикарда	4
прак	Спонтанний пневмоторакс	4
прак	Плеврити. Емпієма плеври. Гострий піопневмоторакс. Причини, діагностика, лікування	6
прак	Клініка абсцесів і гангрен легені. Диференційна діагностика з туберкульозом, раком, актиномікозом, кістами, що нагноїлися	6
прак	Дренування плевральної порожнини після операцій на органах грудної клітки	4
прак	Хірургічна обробка ран шиї. Доступи до судин шиї.	4
прак	Пункція і катетеризація підключичної вени	4
прак	Операції на шиї: коніотомія, трахеотомія, трахеостомія. Доступи до шийного відділу стравоходу	6
прак	Ультразвукова діагностика вільної рідини в грудній та черевній порожнинах	4
прак	Первинна хірургічна санація ран: рання, відтермінована, пізня	4
прак	Загоєння ран: первинне, вторинне. Ускладнення	4
прак	Ушкодження сухожилків. Первинний і вторинний шов та пластика сухожилків	4
прак	Ушкодження периферичних нервів. Діагностика, операційне лікування, реабілітація	4
прак	Операції при травмі грудної клітки. Торакотомія, показання, її види, резекція ребра, шов рани легені	4
прак	Поранення і розриви легень. Діагностика. Хірургічні доступи. Типи операцій	6
прак	Поранення серця. Методика зашивання ран серця	6
прак	Травматичне ушкодження діафрагми. Операційні доступи: лапаротомний, торакотомний	4
прак	ВСЬОГО	304

	3-й рік навчання	год.
прак	Бариатрична хірургія: види операцій, показання та протипоказання	6
прак	Ожиріння: діагностика та лікування	4
прак	Лапароскопія в ургентній абдомінальній хірургії	6
прак	Лапароскопічні втручання на шлунку і стравоході	6
прак	Нові напрямки малоінвазивної хірургії: роботична хірургія, Single Port Surgery.	6
прак	ГЕРХ: показання до операційного лікування	6
прак	Ахалазія стравоходу – диференційна діагностика	4
прак	Сторонні тіла шлунково-кишкового тракту, їх діагностика. Ускладнення. Консервативне і операційне лікування	6
прак	Операційна, апаратура та інструментарій у малоінвазивна хірургії	4
прак	Ожиріння – хірургічні підходи до лікування	4
прак	Хірургічні аспекти лікування сепсису	6
прак	Антибактерійна терапія, імунокорекція, нутріційна підтримка, інтенсивна терапія сепсису	6
прак	Абсцеси печінки. Етіологія, клініка, методи діагностики. Ускладнення. Лікування	4
прак	Рак жовчного міхура та жовчних протоків	6
прак	Рак ободової і прямої кишок	6
прак	Клініка та діагностика дивертикулів і дивертикуліту товстої кишки	6
прак	Лапароскопічні операції на товстій і прямій кишці	6
прак	Клініка та діагностика дивертикулів і дивертикуліту товстої кишки, їх ускладнення та лікування (консервативне, операційне)	4
прак	Клініка, диференційна діагностика облітеруючого ендартеріїту та облітеруючого тромбангіїту	6
прак	Клініка, диференційна облітеруючого атеросклерозу	4
прак	Консервативні методи лікування облітеруючих захворювань артерій кінцівок	4
прак	Хірургічні методи лікування облітеруючих захворювань артерій кінцівок	6
прак	Способи відновлення прохідності кровоносних судин при їх ушкодженнях	6
прак	Причини, клініка і діагностика емболій та гострих тромбозів артерій кінцівок	6
прак	Типи операцій на артеріях кінцівок при їх емболії та гострому тромбозі. Показання до ампутації кінцівок	6
прак	Тромбоемболія легеневої артерії. Причини, форми, діагностика.	6
прак	Тромбоемболія легеневої артерії. Невідкладна допомога і лікування	6
прак	Тромбоемболія легеневої артерії. Хірургічне лікування	6
прак	Операції на органах шиї: трахеї, стравоході, щитоподібній та паращитоподібних залозах	6
прак	Медіастиніт. Етіологія. Клініка та діагностика.	4
прак	Медіастиніт - лікування, методи дренування середостіння	4
прак	Відеоторакоскопічна хірургія: види операцій	6
прак	Особливості діагностики і хірургічної тактики при поєднаній травмі органів грудної клітки та живота	4
прак	Техніка виконання спленектомії	6
прак	Клініка, діагностика і лікувальна тактика при ушкодженнях передньої черевної стінки	4
прак	Клініка, діагностика і лікування ушкоджень органів при тупій травмі живота	4

прак	Черепно-мозкова та спінальна травма	6
прак	Опіки - класифікація, клініка, хірургічна лікувальна тактика	6
прак	Відмороження - класифікація, клініка, хірургічна лікувальна тактика	6
прак	Особливості клініки, операційної ревізії черевної порожнини та хірургічної тактики при травмах органів заочеревинного простору	6
прак	Особливості діагностики та хірургічної тактики при заочеревинних гематомах	4
прак	Основні хірургічні принципи трансплантації органів черевної порожнини	4
прак	Діагностика цукрового діабету у хірургічних хворих.	2
прак	Клініка і диференційна діагностика діабетичної гангрени стопи та її лікування	4
прак	Лікування діабетичної гангрени стопи	4
прак	Види операцій і показання до їх виконання при тиреотоксикозі	6
прак	Ускладнення під час операції на щитоподібній залозі та їх попередження.	4
прак	Особливості ведення післяопераційного періоду у хворих з тиреотоксикозом. Післяопераційні ускладнення	6
прак	Хірургічне лікування захворювань паращитоподібних залоз	4
прак	Клініка, діагностика та хірургічне лікування захворювань наднирників: синдромів Іценко-Кушинга, Конна, Аперта-Галле	4
прак	Клініка, діагностика та хірургічне лікування феохромоцитом та хвороби Аддісона	2
	ВСЬОГО	258
	РАЗОМ	846

Завідувач кафедри хірургії,
пластичної хірургії та ендоскопії ФПДО

проф. Матвійчук Б.О

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тематичний план занять самостійної роботи для лікарів-інтернів навчання за спеціальністю «Хірургія»

1-й рік навчання		ГОД.
сам.р.	Консервативні, ендоскопічні та хірургічні методи лікування виразкової хвороби	4
сам.р.	Пенетруючі виразки шлунка і дванадцятипалої кишки Внутрішні нориці	2
сам.р.	Ювенільні виразки. Особливості виразкової хвороби в осіб похилого і старечого віку	2
сам.р.	Стеноз виходу зі шлунка як ускладнення виразкової хвороби. Діагностика. Ступені стенозу. Лікування	4
сам.р.	Підготовка хворого до операцій на шлунку	4
сам.р.	Пострезекційні і постаготомні синдроми – тактика лікування	2
сам.р.	Пізнні ускладнення після операцій з приводу виразкової хвороби	4
сам.р.	Гастродуоденальні кровотечі невиразкової етіології. Диференційна діагностика	2
сам.р.	Інші захворювання шлунка: гостре розширення, заворот, флегмона, безоари	2
сам.р.	Динамічна кишкова непрохідність, клініка, діагностика, лікування	2
сам.р.	Особливості передопераційної підготовки хворих на гостру кишкову непрохідність	4
сам.р.	Післяопераційне ведення хворих, оперованих з приводу гострої кишкової непрохідності	4
сам.р.	Симптоматологія і діагностика різних видів внутрішніх черевних гриж та їх хірургічне лікування	2
сам.р.	Діагностика та хірургічні методи лікування гриж білої лінії живота	4
сам.р.	Хірургічна анатомія печінки, підшлункової залози, жовчевих проток	4
сам.р.	Дивертикули стравоходу, дванадцятипалої та тонкої кишки	2
сам.р.	Контрастне дослідження стравоходу, шлунка та кишок. Іригоскопія та іригографія	2
сам.р.	Особливості післяопераційного ведення хворих із зовнішнім дренажем жовчних шляхів (холедохостомою)	2
сам.р.	Диспансеризація та реабілітація хворих, які перенесли операційні втручання	4
сам.р.	Визначення груп крові за антигенними системами АВ0 та Rh. Методи і техніка переливання компонентів крові. Проби на сумісність	4
сам.р.	Зондове і лікувальне харчування хірургічних хворих	2
сам.р.	Інфузійно-трансфузійна терапія при дефіциті білків плазми крові, інтоксикаціях	2
сам.р.	Парентеральне харчування хірургічних хворих	2
сам.р.	Методи компенсації кишкових втрат у хворих з тонкокишковими норицями	2
сам.р.	Лабораторна діагностика розладів білкового обміну, кислотно-лужного стану та водно-електролітних розладів. Клінічна оцінка їх показників	2
сам.р.	Механізм клінічного розвитку і морфологічні зміни при гострому апендициті	2
сам.р.	Соціальна і медична реабілітація хірургічних хворих	2

сам.р.	Санітарно-протиепідемічна робота у хірургічній службі. Санітарна статистика в діяльності хірурга	2
сам.р.	Клінічна анатомія товстої і прямої кишки та клітковинних просторів малого тазу	2
сам.р.	Клінічна анатомія нирок і сечовивідних шляхів	2
сам.р.	Хірургічна тактика при ускладненій гінекологічній патології	2
сам.р.	Клінічна анатомія жіночих статевих органів.	2
сам.р.	Операції при позаматковій вагітності, перфорації матки, перекруті, апоплексії яєчників, кистах, пельвіоперитоніті	2
сам.р.	Посттромбофлебітичний синдром	4
	ВСЬОГО	90
	2-й рік навчання	год.
сам.р.	Особливості передопераційної підготовки хворих з механічною жовтяницею	4
сам.р.	Клінічна анатомія тонкої та товстої кишок	2
сам.р.	Виразки тонкої кишки (неспецифічні і специфічні). Клініка, діагностика, принципи лікування	2
сам.р.	Особливості лікувальної тактики в залежності від локалізації та виду кишкових нориць	2
сам.р.	Клінічна анатомія та фізіологія підшлункової залози	2
сам.р.	Консервативні методи лікування гострого панкреатиту	2
сам.р.	Непаразитарні та паразитарні кісти печінки. Діагностика. Методи операційного лікування	4
сам.р.	Рентгенодіагностика патології жовчних шляхів	4
сам.р.	Анатомія, фізіологія печінки та її функціональний стан при хірургічній патології	4
сам.р.	Клінічна анатомія печінки, жовчних шляхів	2
сам.р.	Захворювання кровотворної системи: хірургічна тактика	2
сам.р.	Діагностика захворювань кровотворної системи, при яких необхідна спленектомія	4
сам.р.	Клініка і діагностика доброякісних пухлин і кіст селезінки та їх лікування	2
сам.р.	Клінічна анатомія селезінки	2
сам.р.	Диференційна діагностика гриж стравохідного отвору діафрагми	2
сам.р.	Скелет і м'які тканини обличчя.	2
сам.р.	Клінічна анатомія трикутників та фасціальних клітковинних просторів шиї. Судинно-нервові пучки шиї.	2
сам.р.	Судинно-нервові пучки та лімфатичні судини верхньої кінцівки.	2
сам.р.	Фасціальні футляри та клітковинні простори верхньої кінцівки.	2
сам.р.	Судинно-нервові пучки, лімфатичні судини та вузли нижньої кінцівки.	2
сам.р.	Фасціальні футляри та клітковинні простори нижньої кінцівки.	2
сам.р.	Клінічна анатомія заочеревинного простору	2
сам.р.	Клінічна анатомія сідничної ділянки.	2
сам.р.	Клінічна анатомія грудної стінки. Грудна залоза.	2
сам.р.	Гнійно-септичні захворювання у дітей	2
сам.р.	Доброякісні пухлини шлунка	4
сам.р.	Рак печінки	2
сам.р.	Доброякісні пухлини і кісти селезінки: діагностика та лікування	2
сам.р.	Етіологія та патогенез запальних захворювань кишки (хвороби Крона, виразкового коліту)	4
сам.р.	Мезоаденіт: неспецифічний, туберкульозний. Клініка, діагностика, лікування	2

сам.р.	Рентгеноскопія, оглядова і прицільна рентгенографія в діагностиці захворювань органів грудної клітки. Бронхографія	2
сам.р.	Клінічна анатомія плеври, бронхів і легень.	2
сам.р.	Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія в діагностиці захворювань органів грудної клітки	2
сам.р.	Кисти і полікістоз легень	2
сам.р.	Консервативні та операційні методи лікування абсцесу та гангрен легень	2
сам.р.	Клініка і діагностика бронхоектатичної хвороби	2
сам.р.	Травматичне ушкодження діафрагми. Операційні доступи: лапаротомний, торакотомний	4
сам.р.	ВСЬОГО	90
	3-й рік навчання	год.
сам.р.	Інтервенційна ендоскопія травного каналу	2
сам.р.	Операційна, апаратура та інструментарій у малоінвазійна хірургії	2
сам.р.	Історія розвитку ендоскопічної хірургії у світі та Україні	2
сам.р.	Ожиріння: хірургічні підходи до лікування	2
сам.р.	Езофагіти. Етіологія, діагностика та лікування (консервативне, операційне)	2
сам.р.	Дивертикули стравоходу. Класифікація, діагностика, лікування	4
сам.р.	Кардіоспазм, ахалазія кардії. Діагностика, лікування	4
сам.р.	Міастенія як хірургічна проблема	2
сам.р.	Правець. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Лікування і профілактика	2
сам.р.	Діагностика, лікування і профілактика сказу	2
сам.р.	Абсцеси печінки. Етіологія, клініка, методи діагностики. Ускладнення. Лікування	2
сам.р.	Доброякісні пухлини ободової і прямої кишок	2
сам.р.	Доброякісні пухлини шкіри і м'яких тканин	2
сам.р.	Злоякісні пухлини шкіри і м'яких тканин	2
сам.р.	Клініка та діагностика дивертикулів і дивертикуліту товстої кишки, їх ускладнення та лікування (консервативне, операційне)	4
сам.р.	Дивертикульоз і дивертикуліт тонкої кишки. Клініка, діагностика та лікування	4
сам.р.	Хірургічні операції при дивертикуліті тонкої кишки	2
сам.р.	Клініка, діагностика і лікування лімфедми	4
сам.р.	Лімфангоїт і лімфаденіт. Діагностика і лікування	2
сам.р.	Ангіографія та флебографія різних відділів судинної систем. Реографія	4
сам.р.	Клінічна анатомія органів середостіння	2
сам.р.	Органи ший: трахея, стравохід, щитоподібна залоза, паращитоподібні залози.	2
сам.р.	Кисти ший	4
сам.р.	Клінічна анатомія стравоходу. Клітковинні тканинні простори середостіння та їх дронування	2
сам.р.	Особливості діагностики та хірургічної тактики при травмах органів тазу	2
сам.р.	Реакція організму на травму. Травматична хвороба	2
сам.р.	Опіки та відмороження: післяопераційна реабілітація	2
сам.р.	Синдром позиційного стиснення	2
сам.р.	Діагностична та лікувальна лапароскопія при травмі	4
сам.р.	Трансплантація серця і легень: показання, хірургічна техніка	4

сам.р.	Особливості передопераційної підготовки та ведення післяопераційного періоду у хворих на цукровий діабет	2
сам.р.	Фізіологія щитоподібної залози, біологічна дія тироїдних гормонів. Етіологія і патогенез тиротоксикозу	2
сам.р.	Клініка і діагностика тиротоксикозу	2
сам.р.	Клініка, діагностика і лікування синдрому Золлінгера-Еллісона	2
сам.р.	Ультразвукова та радіонуклідна діагностика захворювань щитоподібної залози	2
сам.р.	Клініка, діагностика та лікування синдрому Штейна-Левенталя	2
	ВСЬОГО	90
	РАЗОМ	270

Завідувач кафедри хірургії,
пластичної хірургії та ендоскопії ФПДО

проф. Матвійчук Б.О

**ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК,
якими повинен володіти лікар-інтерн за спеціальністю «Хірургія»
категорія складності (А-В)**

Назва маніпуляції	Категорія складності	Рівень компетенцій
Хірургічне відділення		
Венепункція. Венесекція	А	++
Визначення групи крові	А	++
Переливання компонентів крові та її замінників	А	++
Інфузія сольових, колоїдних, плазмозамінних розчинів, харчових речовин	А	++
Визначення венозного тиску	А	++
Місцеве знеболення	А	++
Блокади при переломах ребер	В	++
Пальцеве дослідження прямої кишки	А	++
Промивання шлунка, аспірація шлункового вмісту	А	++
Введення зонда Блекмора	А	++
Паранефральна блокада	В	++
Пункція черевної порожнини	В	++
Пункція абсцесів черевної порожнини під УЗД контролем	В	+
Лапароскопія	В	+
Зондове годування хворих	А	++
Ультрасонографія судин нижніх кінцівок	А	+
Пункція плевральної порожнини	В	++
Дренування плевральної порожнини	В	++
Лапароцентез. Діагностичний перитонеальний лаваж	В	++
Анестезіолого-реанімаційне відділення		
Перидуральна анестезія	В	+
Інтубація трахеї	В	+
Звільнення дихальних шляхів від сторонніх тіл. Штучне дихання	В	++
Допоміжне дихання. Штучна вентиляція легенів	А	++
Закритий масаж серця	А	++
Трахеостомія	А	++
Пункція трахеї і мікроіригація бронхіального дерева	В	++
Коніотомія	В	++
Урологічне відділення		
Катетеризація і промивання сечового міхура	А	++
Цистоскопія	А	+
Новокаїнова блокада сім'яного канатика	А	++
Катетеризація сечоводів	В	+
Гінекологічне відділення		
Вагінальне обстеження	А	++
Пункція заднього склепіння піхви	В	++
Онкологічний центр		
Пункційна біопсія пухлин	В	++
Мамографія	А	+
Травматологічне і нейрохірургічне відділення		
Спинномозкова пункція	В	++
Вправлення вивихів плеча і стегна	В	++

Репозиція кісткових уламків при нескладних переломах кісток кінцівок	В	++
Гіпсова іммобілізація при переломах кісток	А	++
Пункція колінного суглоба	А	++
Поліклініка		
Місцеве знеболення при гнійних захворюваннях китиці	А	++
Пункція абсцесів	А	++
Рентгенологічний кабінет		
Рентгеноскопія і рентгенографія грудної клітки	А	+
Оглядова рентгеноскопія живота	А	+
Рентгеноскопія шлунково-кишкового тракту	А	+
Іригоскопія та іригографія	А	+
Екскреторна урографія	А	+
Холецисто-холангіографія	А	+
Ретроградна урографія	А	+
Флебографія	А	+
Фістулографія і фістулоскопія	А	++
Радіоізотопна діагностика захворювань печінки, підшлункової і щитоподібної залоз	А	+
Ультрасонографічне обстеження органів черевної порожнини та заочеревинного простору	А	+
Комп'ютерне обстеження органів черевної порожнини та заочеревинного простору	А	+
Клінічна лабораторія		
Визначення групи та резус-приналежності крові	А	++
Кабінет ендоскопії і функціональної діагностики		
Фіброгастродуоденоскопія	А	++
Аноскопія	А	++
Ректороманоскопія	А	++
Фіброколоноскопія	А	+
Реовазографія	А	+
Капіляроскопія	А	++

**ПЕРЕЛІК ОПЕРАЦІЙНИХ ВТРУЧАНЬ,
якими повинен володіти лікар-інтерн за спеціальністю «Хірургія»
категорія складності (В-С)**

Назва втручання	категорія складності	Рівень компетенцій
Хірургічне відділення		
Апендектомія відкрита	В	++
Лапароскопічна апендектомія	С	+
Пункційне дронування періапендикулярного абсцесу під контролем УЗД	В	++
Лапароскопічне та відкрите ушивання перфораційної виразки шлунка і дванадцятипалої кишки	С	+
Гастро-, дуоденотомія, висічення, екстеріоризація виразки	С	+
Операції при защемлених грижах	С	+
Ентеротомія	С	+
Резекція кишки	С	+
Ілеотрансверзостомія	С	+
Гастротомія. Прошивання варикозно-розширених вен кардіального відділу стравоходу	С	+
Цеко-, трансверзо-, сигмостомія	С	+
Інтубація кишок	В	++
Роз'єднання зрощень при спайковій кишковій непрохідності Лапароскопічний адгезіолізис	С	+
Лапаротомія при перитонітах, дронування черевної порожнини	С	+
Інтраперитонеальний лаваж	В	+
Розкриття міжпетлевих абсцесів	В	+
Розкриття абсцесу Дугласового простору	В	+
Розкриття піддіафрагмального абсцесу	С	+
Холецистостомія	В	++
Лапароскопічна холецистектомія	С	+
Лапароскопічна фундоплікація	С	+
ЕРХПГ та ПСТ	С	+
Холедохотомія і холедохостомія	С	+
Накладання білідигестивних анастомозів	С	+
Дуоденотомія, папілотомія, папілопластика	В	+
Дронування сальникової сумки при панкреатитах	В	+
Секвестрехтомія, резекція хвоста підшлункової залози	С	+
Дронування заочеревинного простору	С	+
Операція при кістах підшлункової залози: марсупілізація, внутрішнє дронування	С	+
Ампутація кінцівок	С	+
Резекція шлунка за Більрот I	С	+
Резекція шлунка за Більрот II	С	+
Операції при пупкових грижах	В	++
Операції при грижах білої лінії живота	В	++
Операції при пахвинних грижах	В	++
Операції при стегнових грижах	С	+
Операції при післяопераційних грижах	С	+
Субтотальна резекція щитоподібної залози	С	+
Операції при варикозному розширенні вен нижньої кінцівки: Маделунга, Нарата, Бебкока, Кляппа Операція Лінтона-Кокета	С	+

Ендовенозна лазерна абляція та радіочастотна абляція вен нижніх кінцівок	С	+
Операції при геморої	С	+
Первинна хірургічна обробка опіків	С	++
Пересадка шкіри	С	+
Операції при гемопневмотораксі	С	+
Операції при проникаючих травмах грудної клітки	С	+
Торакотомія, зашивання рани серця	С	+
Спленектомія	С	+
Зашивання рани печінки	С	+
Зашивання ушкоджень кишок	С	+
Урологічне відділення		
Епіцистостомія	С	+
Операції при водянках яєчка і сім'яного канатика	В	++
Операції при варикозному розширенні вен сім'яного канатика	В	++
Зашивання ран сечового міхура	В	++
Розкриття паранефриту	С	+
Гінекологічне відділення		
Видалення маткової труби при порушеній позаматковій вагітності	В	+
Видалення кісти яєчника	В	+
Клиновидна резекція яєчника	В	++
Онкологічний центр		
Операції при мастопатіях і доброякісних пухлинах грудної залози	В	+
Секторальна резекція грудної залози	В	+
Радіальна мастектомія при раку грудної залози	С	+
Резекція шлунка при раку	С	+
Проксимальна резекція шлунка	С	+
Гастректомія	С	+
Гастротомія	В	++
Гастроентеростомія	В	++
Правобічна і лівобічна геміколектомії. Резекція поперечно-ободової кишки	С	+
Резекція сигмоподібної кишки	С	+
Операція Гартмана	С	+
Висока передня резекція прямої кишки	С	+
Екстирпація прямої кишки	С	+
Травматологічне і нейрохірургічне відділення		
Первинна хірургічна обробка ран м'яких тканин	В	++
Трепанція черепа	С	+
Первинна хірургічна обробка проникаючих ран черепа	В	+
Остеосинтез при переломах кісток	С	+
Первинна хірургічна обробка відкритих переломів кісток	В	+
Секвестректомія	В	+
Операції при бурситах	В	++
Амбулаторне відділення		
Розкриття карбункулів, гідраденітів	В	++
Розкриття абсцесів	В	++
Операції при підшкірному, шкірному панариціях, пароніхії	В	++
Операції при сухожилковому і кістковому панариціях	В	++
Розкриття гнійників китиці	В	++
Видалення доброякісних пухлин м'яких тканин (ліпом, фібром)	В	++

Видалення доброякісних пухлиноподібних утворів м'яких тканин (ате-ром, гігром)	В	++
Видалення сторонніх тіл з м'яких тканин	В	++

+ асистенція

++ оперуючий хірург

Кожен інтерн до кінця навчання в інтернатурі (освітньо-практичного навчання) повинен набрати 1250 кредитів.

Виконання маніпуляції категорії складності **A** – 5 маніпуляцій – 1 кредит.

Виконання операційного втручання категорії складності **B** – 1 кредит.

Асистенція при виконанні операційного втручання категорії складності **B** – 0,5 кредиту.

Виконання операційного втручання категорії складності **C** – 2 кредит.

Асистенція при виконанні операційного втручання категорії складності **C** – 1 кредит.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ресурси мережі ІНТЕРНЕТ

2. Амбулаторна хірургія / Коржик Н.П., Миронюк О.М. –К.: Книга Плюс, 2010. –264 с.
3. Амбулаторна хірургія: посіб. для лікарів заг. практики / В. М. Ждан, М. В. Ткаченко, М. І. Кравців; Вищ. держ. навч. закл. України «Укр. мед. стоматол. акад.». - Полтава: АСМІ, 2018. - 204 с.: табл., мал. - Бібліогр.: с. 198-204.
4. Аноректальная хирургия: профилактика и лечение осложненных / Марио Пескатори [пер. с англ. А. Лангнера]. — Москва: Олимп–Бизнес, 2019. — 264 с.
5. Атлас оперативних втручань на органах шлунково-кишкового тракту і передній черевній стінці / Л.Я. Ковальчук, І.Я. Дзюбановський // Тернопіль, Укрмедкнига, 2014. – 286 с.
6. Бисенков Л.Н., Зубарев П.Н., Трофимов В.М., Шалаев С.А., Ищенко Б.И. Неотложная хирургия груди и живота: Руководство для врачей / Под ред. Л.Н. Бисенкова и П.Н. Зубарева. – СПб.: Гиппократ, 2012. – 512 с.
7. Бойова травма серця, грудної аорти та магістральних судин кінцівок: посібник / В. В. Лазоришинець [та ін.]; ред. В. І. Цимбалюк; Тернопільський національний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України. - Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2019. - 428 с.
8. Военно-польова хірургія: [практ. і навч. посібник] / Я. Л. Заруцький [та ін.]; ред. д-ра мед. наук проф. Я. Л. Заруцького, д-ра мед. наук проф. В. Я. Білого. - Київ: Фенікс, 2018. - 544 с.: рис., табл. - Бібліогр. в кінці розд.
9. Военно-польова хірургія: підручник / Заруцький Я. Л. [та ін.]; ред. д-ра мед. наук, проф. Я. Л. Заруцького і акад. НАМН України, д-ра мед. наук, проф. В. М. Запорожана. - Одеса: Одес. медун-т, 2016. - 415 с.: рис.
10. Егиев В.Н., в К.В., Воскресенский П.К. Атлас оперативной хирургии грыж. – М.: Медпрактика. – 2003. – 228 с.
11. Ендокринологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / [Боднар П.М., Фомін П.Д., Шепетько Є.М. [та ін.]; ред. проф. Боднара П.М.- вид. 3, переробл. та допов. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 480 с.
12. Ендоскопічна хірургія: навчальний посібник для студентів старших курсів медичних закладів вищої освіти, лікарів-інтернів, резидентів, слухачів закладів післядипломної освіти, які готують фахівців у галузі “Охорона здоров’я” зі спеціальності “Хірургічні хвороби” / В. М. Запорожан [та ін.]; ред.: В. М. Запорожан, В. В. Грубнік. - Київ: ВСВ «Медицина», 2019. - 592 с.
13. Загальна хірургія з клінічною психологією: підруч. для студентів вищ. мед. навч. закл. III-IV рівня акредитації / О. Є. Каніковський [та ін.]; ред. О. Є. Каніковського [та ін.]. - Вінниця: Рогальська І. О., 2015. - 589 с.: іл., табл.
14. Загальна хірургія: [підруч. для студентів ВНЗ] / [В. П. Андрущенко та ін.]; ред. проф.: Я. С. Березницького [та ін.]. - 2-ге вид. - Вінниця: Нова Книга, 2020. - 342 с.: рис., табл. - (Національний підручник).
15. Загальна хірургія: базовий підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / М. Д. Желіба [та ін.]; ред. М. Д. Желіба. - 2-е вид., виправ. - Київ: ВСВ «Медицина», 2016. - 448 с.
16. Загальна хірургія: базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів - медичних університетів, інститутів й академій / С. Д. Хіміч [та ін.]; ред.: С. Д. Хіміч, М. Д. Желіба. - 3-е вид., виправ. і доп. - Київ: ВСВ «Медицина», 2018. - 608 с.
17. Загальна хірургія: підручник / П. О. Герасимчук [та ін.]; ред. П. О. Герасимчук; Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. - Тернопіль: ТНМУ «Укрмедкнига», 2020. - 696 с.: іл.
18. Загальна хірургія: підручник для студентів вищих навчальних закладів МОЗ України / В. П. Андрущенко [та ін.]; ред. Я. С. Березницький [та ін.]. - Вінниця: Нова Книга, 2018. - 344 с.: іл.
19. Жебровский В.В. Хирургия грыж живота. – М.: ООО «Медицинское информационное агентство», 2005. – 384 с.
20. Клінічна доплерівська ультрасонографія / За. ред. Пола Л. Алана та ін. / пер. з англ. – Львів: Медицина світу, 2007. – 374 с.

21. Методичні вказівки до практичних занять з хірургії (модуль 8): Навчальний посібник / Безродний Б.Г., Колосович І.В., Короткий В.М. [та ін.]; ред. Б. Г. Безродного- К.: ВПЦ «Експрес», 2017.- 614 с.
22. Матвійчук Б.О., Фелештинський Я.П. та ін. Хірургічні хвороби та ушкодження у практиці сімейного лікаря : підручник / за ред. Б.О. Матвійчука, Я.П. Фелештинського. – Львів : Кварт, 2021. – 464 с.
23. Матвійчук Б.О., Фелештинський Я.П. та ін. Практичні навички для інтернів-хірургів : підручник / за ред. Б.О. Матвійчука, Я.П. Фелештинського. – Львів : «Кварт», 2021. – 136 с.
24. Мініінвазивна хірургія ускладнених форм гострого калькульозного холециститу: автореф. дис. ... д-ра мед. наук: 14.01.03 / Коломійцев Василь Іванович; Нац. акад. мед. наук України, ДУ «Нац. ін-т хірургії та трансплантології ім. О.О. Шалімова». - Київ, 2015. - 40 с.: табл.
25. Невідкладна військова хірургія. / пер. з англ. –Київ, Наш Формат, 2015. –568 с.
26. Невідкладні стани в хірургії: навчальний посібник / К. М. Бобак, А. І. Бобак, В. В. Киретів, О. М. Парійчук, І. В. Сарахман, І. І. Романишин, Л. Б. Бандрівський, О. С. Брунарська; за ред. Л. М. Ковальчука.— К.: ВСВ «Медицина», 2017.— 560 с.
27. Оперативна хірургія і топографічна анатомія голови та ший: баз. підруч. для студентів стоматол. ф-тів ВНЗ МОЗ України IV рівня акредитації / [Півторак В. І. та ін.]; за ред. проф. Півторака В. І., проф. Проніної О. М. - Вінниця: Нова Книга, 2016. - 310 с.: іл. - (Національний підручник).
28. Оперативна хірургія та топографічна анатомія: національний підручник для студентів вищих медичних початкових закладів IV рівня акредитації / Ю. Т. Ахтемійчук [та ін.]; ред. М. П. Ковальський. - 3-є вид., виправ. - Київ: ВСВ «Медицина», 2016. - 504 с.: 40 с. кольор. вкл.
29. Оптимізація лікування пухлин середостіння: методичні рекомендації / В. Д. Захаричев, А. В. Ганул. - Київ: [б. в.], 2016. - 28 с.
30. Післяопераційні грижі живота / Фелештинський Я.П. – К.: ТОВ «Бізнес–Логіка» 2012. – 200 с.
31. Політравма: хірургія, травматологія, анестезіологія, інтенсивна терапія /Фомін П.Д. [та ін.], ред. Ф.С. Глумчера, П.Д. Фоміна, Є.Г. Педаченко, В.Г. Гетьмана, Г.Г. Рощина. -К.: 2012.- 780 с.
32. Рак молочної залози у жінок: управління факторами ризику / В. В. Рудень, Д. Є. Москвяк-Лесняк. - Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2017. - 129 с.
33. TNM класифікація злоякісних пухлин: методичний посібник: пер. з англ. / ред. А. І. Шевченко; пер. з англ. О. П. Колесникова [та ін.]. - Вінниця: ПП «Нова книга», 2019. - 88 с.
34. Топографічна, клінічна анатомія та оперативна хірургія: зб. тест. завдань для студентів вищ. мед. закл. III - IV рівня акредитації та лікарів-інтернів за фахом 222 «Медицина» / М. А. Волошин, Е. Р. Скаковський, О. А. Григор'єва; Запоріж. держ. мед. ун-т. - Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. - 280 с. - Бібліогр.: с. 277-278.
35. Трахеостома: короткий опис втручання та догляду / Ю. О. Серезко. - Київ: [б. в.], 2016. - 28 с.
36. Хірургія повреждених при політравме мирного и военного времени: учебное пособие / В. Д. Шейко; ВГУЗУ «УМСА». –Полтава: ООО «АСМИ», 2015. –557 с.
37. Хірургічні хвороби: підручник (ВНЗ IV р. а.) / Я.С. Березницький, О.А. Вільцанюк, М.Д. Желіба та ін.; ред. П.Д. Фоміна, Я.С. Березницького. — 2-е вид., випр., Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2017.- 408 (чорно-білі) + 8 кольорової вклейки.
38. Хірургічні хвороби: підручник /Березницький Я.С., Вільцанюк О.А., Желіба М.Д., Фомін П.Д. [та ін.] / ред. П.Д.Фоміна, професора Я.С. Березницького. - К.: ВСВ «Медицина», 2016.- 408 с.
39. Хірургічні ускладнення ін'єкційної наркоманії: проблеми та особливості лікування / І. Д. Герич, А. Г. Іфтодій, О. В. Більцан. - Львів-Чернівці: Букрек, 2016. - 488 с.: іл.
40. Хірургічні хвороби: національний підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / Я. С. Березницький [и др.]; ред.: П. Д. Фомін, Я. С. Березницький. - Київ: ВСВ «Медицина», 2016. - 408 с.: 8 с. кольор. вкл.
41. Хірургія надзвичайних ситуацій: навч. посібник / Володимир Дмитрович Шейко, Борис Пилипович Лисенко, Анатолій Леонідович Челішвілі та ін.; заг. ред. В.Д. Шейко; УМСА. -Полтава, - 2007 (РВВ УМСА). -144 с.
42. Хірургія гнійно-некротичних ускладнень за синдрому діабетичної стопи / І. Я. Дзюбановський [та ін.]; ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України». - Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2018. - 316 с.: іл.
43. Хірургія надзвичайних ситуацій: навч. посіб. / Шейко В. Д., Панасенко С. І., Челішвілі А. Л.; Укр. мед. стоматол. акад. - Полтава: Астроя, 2019. - 217 с.: рис., табл. - Бібліогр. в кінці розд.

44. Хірургія пошкоджень. Надання екстреної медичної допомоги в центрі травми багатопрофільної лікарні: посібник / І. О. Воробей [та ін.]; ред. О. В. Мазуренка, Г. Г. Рощина; Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика. - Київ: Гордон, 2018. - 154 с.: рис., табл. - Бібліогр.: с. 141-147.
45. Хірургія природженої непрохідності тонкої кишки у новонароджених дітей: монографія / Слепов О. К., Мигур М. Ю. - Київ: БАРМИ, 2021. - 255 с.: рис., табл.
46. Хірургія серцевих ушкоджень. Особливості сучасної доктрини = Хирургия сердечных повреждений. Особенности современной доктрины = Surgery of heart injuries. Feature of modern concept / В. В. Бойко [та ін.]. - Харків: Промінь, 2016. - 156 с.: іл.
47. Хірургія шийного відділу хребта: [монографія] / Є. І. Слинько, М. В. Хижняк, Ю. Є. Педаченко; ДУ «Ін-т нейрохірургії ім. А. П. Ромоданова НАМН України». - Київ: Інтерсервіс, 2019. - 463 с.: рис., табл. - Бібліогр. в кінці гл.
48. Хірургія: в 2-х т. Т. 1.: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів / С. О. Бойко [та ін.]; ред.: П. Г. Кондратенко, В. І. Русин. - Вінниця: Нова Книга, 2019. - 704 с.: іл.
49. Хірургія: навч. посіб. / О. Б. Кутовий [та ін.], ред. д-ра мед. наук, проф. О. Б. Кутового; ДЗ «Дніпропетр. мед. акад. МОЗ України», Каф. хірургії №2. - Дніпропетровськ: Усик Т. Л., 2015. Ч. 1. - 2015. - 287 с.: рис., табл.
50. Хірургія: підручник / О. М. Кіт, А. О. Боб, В. С. Жуковський; ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України». - 2-е вид., перероб і доп. - Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2019. - 620 с.: іл.
51. Хірургія: підручник для студентів вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів освіти І-ІІ рівнів акредитації / О. М. Кіт [та ін.]; ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського». - 2-е вид., без змін. - Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2016. - 644 с.
52. Хірургія: підручник: в 2-х т. Т. 1: Загальна хірургія з основними видами хірургічної патології. Лікування хворого в хірургічному стаціонарі: підручник / Р. О. Сабадишин [та ін.]. - Вінниця: ПП «Нова книга», 2018. - 784 с.: рис. - Бібліогр.: с. 776-782.
53. Хірургія: підручник: у 2 т. Т. 2: Спеціальна хірургія / Сабадишин Р. О. [та ін.]- Вінниця: Нова Книга, 2018. - 588 с.: рис. - Бібліогр.: с. 578-588.
54. Хірургія: Том 3 (книга 1) базовий підручник / Я. С. Березницький [та ін.]; ред. Я. С. Березницького, М. П. Захараша, В. Г. Мішалова. - Дніпропетровськ: РВА «Дніпро - VAL», 2011. - 780 с.
55. Хірургія: Том 3 (книга 2) базовий підручник / Я. С. Березницький [та ін.]; ред. Я. С. Березницького, М. П. Захараша, В. Г. Мішалова. - Дніпропетровськ: РВА «Дніпро - VAL», 2011. - 782 с.
56. Фомин П.Д. Неопухольевые заболевания пищевода / П.Д. Фомин, В.В. Грубник, В.И. Никишаев, А.В. Малиновский. - Киев, «Бизнес-интеллект», 2008. - 304 с.
57. Alkatout I. An atraumatic retractor for interdisciplinary use in conventional laparoscopy and robotic surgery. *Minim Invasive Ther Allied Technol.* (2018) 27:265–71.
58. Alfa-Wali, M, Osaghae, S. Practice, training and safety of laparoscopic surgery in low and middle-income countries. *World J Gastrointest Surg* 2017; 9: 13–18.
59. Beynon, J., Harris, D.A., Davies, M., Evans, M. (Eds.) *Coloproctology. A Practical Guide.* Springer 2017. - 338 p.
60. *Clinical anatomy and operative surgery = Клінічна анатомія та оперативна хірургія : textbook for English-speaking foreign students* / О. В. Тsyhykalo. - Vinnytsia : Nova knyha, 2020. - 528 p. : fig. - Бібліогр.: с. 527.
61. *Clinical Anatomy and operative surgery = Клінічна анатомія та оперативна хірургія : textbook for students of higher medical education establishments* / О. М. Slobodian [et al.] ; ed. V. Yu. Yershov. - Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2018. - 504 p. : il.
62. *General surgery : [пер. з укр.] / [V. P. Andriushchenko et al.] ; ed. by Bereznytsky Ya. S. [et al.] . - 2nd ed. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2020. - 327 p.*
63. *General surgery = Загальна хірургія : textbook for students of higher medical educational establishments* / S. D. Khimich [et al.] ; ed.: S. D. Khimich, M. D. Zheliba. - Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2019. - 536 p.: il.
64. *General surgery = Загальна хірургія : textbook for students of higher educational institutions* / V. P. Andriushchenko [et al.] ; ed. Ya. S. Bereznytsky [et al.]. - Vinnytsya : Nova Knyha, 2019. - 328 p. : il.
65. *General surgery = Загальна хірургія : textbook for students of the higher medical education of the Ministry of Health of Ukraine* / V. P. Andriushchenko [et al.] ; ed. Ya. S. Bereznytsky [et al.]. - 2nd ed. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2020. - 328 p. : il.

66. General surgery : [textbook]: [пер. з укр.] / V. P. Andriushchenko et al.; ed. by Bereznysky Ya. S. [et al.] . - 2nd ed. - Vinnytsia: Nova Knyha, 2020. - 327 p.: fig., tab. - Бібліогр.: с. 326-327.
67. General surgery = Загальна хірургія : / V. P. Andriushchenko [et al.] ; ed. by Ya. S. Bereznyskyi, M. P. Zakharash, V. G. Mishalov, V. O. Shidlovskiyi. - Vinnytsia : Nova knyha, 2019. - 327 p.
68. Jaschinski T, Mosch CG, Eikermann M, Neugebauer EA, Sauerland S: Laparoscopic versus open sur
69. gery for suspected appendicitis. *Cochrane Database Syst Rev.* 2018
70. Fuchs KH, Babic B, Breithaupt W, Dallemagne B, Fingerhut A, Furnee E, et al. EAES recommendations for the management of gastroesophageal reflux disease. *Surg Endosc.* 2014 Jun;28(6):1753-73.
71. Kim K.C. et al. *Robotic in General Surgery.* Springer Science; 2014
72. Kim SS, Donahue TR: Laparoscopic cholecystectomy. *JAMA.* 2018
73. Kim H, Shin SP, Hwang JW, Lee JW: Outcomes of laparoscopic common bile duct exploration (LCBDE) after failed endoscopic retrograde cholangiopancreatography versus primary LCBDE for managing cholecystocholedocholithiasis. *J Int Med Res.* 2020
74. Kohn GP, Price RR, DeMeester SR, Zehetner J, Muensterer OJ, Awad Z, et al. Guidelines for the management of hiatal hernia. *Surg Endosc.* 2013 Dec;27(12):4409-28.
75. Mishra, A, Bains, L, Jesudin, G, et al. Evaluation of gasless laparoscopy as a tool for minimal access surgery in low-to middle-income countries: a phase ii noninferiority randomized controlled study. *J Am Coll Surg* 2020; 231: 511–519.
76. Memon MA. Hiatal hernia surgery: an evidence based approach. Cham, Germany: Springer International Publishing; 2018. 309 p.
77. Portelli M, Bianco SF, Bezzina T, Abela JE: Virtual reality training compared with apprenticeship training in laparoscopic surgery: a meta-analysis. *Ann R Coll Surg Engl.* 2020
78. Sidawy, Anton N. and Perler, Bruce A., «Rutherford's Vascular Surgery and Endovascular Therapy» (2018). Faculty Bookshelf. -133 p.
79. Surgery : [textbook for students of higher med. educational institutions] / [Kateryna M. Amosova et al.] ; ed. by Bereznys'kyu Ya. S., Zakharash M. P., Mishalov V. G. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2016. - 711 p. : fig. - (Національний підручник).
80. Surgery : [textbook for students of higher med. educational institutions] / [Kateryna M. Amosova et al.] ; ed. by Bereznys'kyu Ya. S., Zakharash M. P., Mishalov V. G. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2016. - 711 p. : fig. - (Національний підручник).
81. Surgery = Хірургія : textbook for students of higher medical educational institutions of Ministry of Health of Ukraine / K. M. Amosova [et al.] ; ed.: Ya. S. Bereznys'kyu, M. P. Zakharash, V. G. Mishalov. - 3rd ed. - Vinnytsya : Nova Knyha, 2021. - 712 p.
82. Surgery = Хірургія : textbook for students of higher medical educational institutions of Ministry of Health of Ukraine / K. M. Amosova [et al.] ; ed.: Ya. S. Bereznys'kyu, M. P. Zakharash, V. G. Mishalov. - 3rd ed. - Vinnytsya : Nova Knyha, 2021. - 712 p. : il.
83. Topographical anatomy and operative surgery : textbook for English-speaking foreign students / O. V. Tsyhykalo. - 3rd ed. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2018. - 528 p.
84. Topographical anatomy and operative surgery Топографічна анатомія та оперативна хірургія : textbook for English-speaking foreign students / O. V. Tsyhykalo. - 3rd ed. - Vinnytsya : Nova Knyha, 2018. - 528 p. : il.
85. Bland, K. I., & Klimberg, V. S. (2019). *Breast surgery (Second edition).* Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins Health.
86. Darling, R. C., & Ozaki, C. K. (2016). *Vascular surgery. Arterial procedures .* Wolters Kluwer.
87. Darling, R. C., & Ozaki, C. K. (2016). *Vascular surgery. Hybrid, venous, dialysis access, thoracic outlet, and lower extremitiy procedures .* Wolters Kluwer.
88. Garden, O. J., & Parks, R. W. (2018). *Principles and practice of surgery (Seventh edition).* Elsevier.
89. Gurtner, G., Neligan, P., & Liu, D. Z. (2017). *Plastic surgery. Volume 1, Principles (Fourth edition).* Elsevier.
90. Keighley, M. R. B. (2018). *Keighley & Williams' surgery of the anus, rectum and colon (Fourth edition).* CRC Press.
91. Kim, D. H., Choi, G., Lee, S.-H., & Fessler, R. G. (2018). *Endoscopic surgery (Second edition).* Thieme.
92. Lillemoe, K. D., & Jarnagin, W. R. (2020). *Hepatobiliary and pancreatic surgery (Second edition).* Wolters Kluwer.
93. Loftus, I., & Hinchcliffe, R. J. (2019). *Vascular and endovascular surgery (Sixth edition).* Elsevier.

94. Moore, W. S., Lawrence, P. F., & Oderich, G. S. (2019). Moore's vascular and endovascular surgery : a comprehensive review (Ninth edition.).
95. Rodriguez, E. D., Losee, J. E., & Neligan, P. (2018). Plastic surgery. Volume 3, Craniofacial, head and neck surgery and pediatric plastic surgery (Fourth edition.). Elsevier Saunders.
96. Ragavan N, Bafna S, Thangarasu M, Prakash S, Paul R, Chirravur P, Ramani S: Day-case robot-assisted laparoscopic surgery: feasibility and safety. Turk J Urol. 2021
97. Rubin, J. P., Neligan, P., & Liu, D. Z. (2017). Plastic surgery. Volume 2, Aesthetic surgery (Fourth edition). Elsevier.
98. Sugarbaker, D. J. (2020). Sugarbaker's adult chest surgery (Third edition.). McGraw Hill Education.